

te punkt er gruppessøgsmålet ud fra et effektivitetssynspunkt således mere hensigtsmæssigt end den kumulerede retssag. Personer, der ønsker fælles repræsentation, har imidlertid som nævnt allerede efter gældende ret mulighed herfor, og personer, der ikke ønsker fælles repræsentation, vil også efter en eventuel indførelse af regler om gruppessøgsmål have mulighed for individuel repræsentation, idet Retsplejerådet ikke finder grundlag for at foreslå, at regler om gruppessøgsmål i givet fald skulle være obligatoriske, således at personer med ensartede krav ville blive tvunget til at være underlagt en fælles repræsentation.

Retsplejerådet nævner også, at en anden mulighed for at behandle et større antal ensartede krav er først at gennemføre en prøvesag om ét eller nogle få af kravene, hvorefter de øvrige krav kan afsluttes forligsmæssigt eller om nødvendigt behandles under en kumuleret retssag. Her gælder efter rådets opfattelse tilsvarende, at indførelse af (ikke-obligatoriske) regler om gruppessøgsmål ud fra en teoretisk betragtning ikke vil føre til effektiviseringer af betydning i forhold til en hensigtsmæssig udnyttelse af de allerede gældende regler.

Problemet er imidlertid, at udnyttelse af de muligheder, der ligger i de gældende regler, forudsætter, at alle parter har vilje til at udnytte disse muligheder. Denne vilje er imidlertid ikke til stede i en række sager, og der er derfor efter Retsplejerådets opfattelse grundlag for at antage, at regler om gruppessøgsmål i praksis vil give mulighed for en mere hensigtsmæssig processuel behandling af ensartede krav – og navnlig et større antal ensartede krav.

3.1.5. Retsplejerådet anfører, at det i sagens natur er vanskeligt at give et præcist svar på spørgsmålet om, hvorvidt der i Danmark er mange tilfælde af ensartede krav, som i dag opgives, men som kan forventes gennemført, hvis der indføres regler om gruppessøgsmål. Det må imidlertid efter rådets opfattelse antages, at indførelse af regler om gruppessøgsmål vil føre til, at der for så vidt angår krav, som for den enkelte sagsøger er af mindre økonomisk værdi (men som samlet kan udgøre et betydeligt beløb), i en række tilfælde vil blive anlagt retssager om ensartede krav, som i dag opgives.

Retsplejerådet peger på, at spørgsmålet om processuelt normalt vil have afgørende betydning for den, der overvejer at anlægge en retssag. Personer, der er berørt af en retstvist, vil derfor helt generelt kunne have interesse i, at ensartede krav kan behandles og afgøres på én gang. Fælles behandling af ensartede krav vil således normalt være billigere end behandling af kravene i en række forskellige retssager. Dette in-

debærer i praksis, at visse krav alene vil blive forfulgt, hvis kravene kan behandles sammen med andre ensartede krav. Det vil særligt gælde i visse tilfælde, hvor kravet er så lille, at udgifterne og arbejdet mv. med en individuel retssag vil være uforholdsmæssigt store i forhold til den mulige gevinst, hvis retssagen vindes. Ved sådanne individuelt »uprocessbare« krav kan det således under hensyntagen til procesrisikoen (dvs. risikoen for at tabe sagen) og ud fra en rent økonomisk betragtning i forhold til det konkrete krav, som sagen drejer sig om, ikke betale sig at anlægge et individuelt søgsmål om kravet.

Retsplejerådet anfører, at allerede de eksisterende regler giver mulighed for, at personer, der har ensartede krav, går sammen om anlæg af én retssag efter retsplejelovens regler om sammenlægning af krav (kumulation). De pågældende kan også lade sig repræsentere af en fælles advokat, og de vil endvidere kunne give advokaten en så bred bemyndigelse, at de ikke selv har behov for at beskæftige sig yderligere med sagen.

Hvor den enkelte potentielle sagsøgers krav er af mindre økonomisk værdi, vil et kollektivt præget søgsmål ofte være den eneste mulighed for at forfølge et krav for domstolene. Adgangen til at sammenlægge krav (kumulation) efter retsplejelovens regler vil efter Retsplejerådets opfattelse imidlertid ikke altid være nok til, at individuelt »uprocessbare« krav bliver rejst for domstolene. De gældende regler om kumulation vil nok give en teoretisk mulighed for samlet behandling af mange individuelt »uprocessbare« krav, men vil efter Retsplejerådets opfattelse i praksis ikke sjældent være utilstrækkelige.

Retsplejerådet anfører, at en generel erhvervs-mæssig udvikling med mere masseproduktion og standardiserede løsninger i flere tilfælde end tidligere kan føre til mange ensartede, men isoleret set ubetydelige krav fra flere forbrugere mod samme næringsdrivende. Det vil eksempelvis kunne tilfælde inden for være bank- og forsikringstjenester, telefoni- og elektroniske kommunikationstjenester, strømlevering, transporttjenester mv. Lignende situationer vil kunne opstå i forhold til det offentlige eller for mindre næringsdrivende, der eksempelvis kan blive ramt af ulovlige prisaftaler og søge merprisen erstattet fra dem, som har drevet kartelvirksomhed.

Sådanne krav af mindre økonomisk værdi for den enkelte vil efter Retsplejerådets opfattelse næppe kunne forventes forfulgt under de nuværende processuelle regler, selv om de retligt kan være velfunderede. Principielt må det efter Retsplejerådets opfattelse betragtes som uheldigt, hvis et retmæssigt krav ikke kan forfølges for domstolene. Det kan også føre til, at for-